

Gårdsnytt 4/2011

Enebybergs Gårds Förening

Innehåll

<i>Ordförandens ord.....</i>	<i>2</i>
<i>Föredrag om trädbeskrning på Enebybergs Gård.....</i>	<i>2</i>
<i>KWM-trion gästar Enebybergs Gård söndagen den 27 november.....</i>	<i>3</i>
<i>Efterlysning av skolfoton.....</i>	<i>3</i>
<i>Enebybergs gamla skola har fyllt 100 år! Enebyskolan</i>	<i>4</i>
<i>Roslagsvår spelar låtar och kåserar till traktens musiktraditioner</i>	<i>7</i>
<i>Medlemsavgift för 2012.....</i>	<i>7</i>
<i>Vill Du engagera Dig i Enebybergs Gårds Förening?</i>	<i>7</i>

Kalendarium

Söndagen den 13 november kl. 12-15

Fars Dag på Enebybergs Gård - Öppet hus med brunch och marknad

Brunch bokas hos Paul Degen, tel 070 327 67 37.

I marknaden deltar Enebybergs Antikbod med jultema, Elisabeth Kihl med sina tomtar från Arvidsjaur, Britt Devik med julkransar och Gisela Beckius med akvareller.

Lördagen den 26 november

I samband med Enebykyrkans julmarknad finns Enebybergs Gårds Förening i Biblioteket Träffpunkten med försäljning av föreningens skrifter.

Söndagen den 27 november kl. 15

Musik på Enebybergs gård
KMW-trion Ann-Sofi Klingberg,
Annette Mannheimer & Sara Wijk
spelar klassiska pärlor. Entré 50 kr.

Söndagen den 29 januari kl 14

Folkmusik från Roslagen på Enebybergs gård.

Musik och föredragning om kulturhistorian bakom musiken. Entré 50 kr.

Enebybergs Gårds Förening, EGF, och Gårdsnytt

Enebybergs Gårds Förening, www.enebyberg.com, Plusgiro 114667-9

C/o Jan Olof Carlsson Fenixvägen 5, 182 46 Enebyberg

Gårdsnytt Redaktör Johanna Haddäng, Tryck Stockholms Läns Grafiska

Ordförandens ord

Kära gamla, nya och blivande föreningsmedlemmar!

Ännu ett år med en omfattande och intressant verksamhet i vår förening lider mot sitt slut. Årets Kulturarvsdag genomfördes på temat Gröna platser i Danderyd. Vår förening medverkade genom ett program kring Anneberg – Från soptipp till miljöby med berättelser om människor och miljö förr och nu.

När detta läses har Fars dag genomförts med brunch och marknad med Enebybergs egen antikhandlarfamilj Lind, Enebybergs egen konstnär Gisela Beckius med sina akvareller, med Elisabeth Kihl med sina originella och trevliga tomtar och med Britt Drevik med sina vackra julkransar. Till det serverade vår krögare Paul Degen brunch m.m.

Vår förening är helt beroende av medlemmarnas och enebybergarnas medverkan i verksamheten. Det framgår med särskild tydlighet vid föreningens uppskattade midsommarfirande på Enebybergs gård, som står och faller med dem som ställer upp och hjälper till med allt det som behövs, från tidiga morgonen och under hela dagen. Tack också till alla som bidrog med en grindslant, i många fall uppenbart inte bara 20 kr! Det hjälper oss att genomföra vår verksamhet och vi tar det som ett bevis på uppskattning. Vi tackar också Coop Extra som generöst bidrog med godis och glass till barnens lekar!

I det sammanhanget kan det vara motiverat att nämna att många har kommenterat att färgen på fönsterluckorna på gården efter den senaste ommålningen för ett fåtal år sedan snart flagnade i stora sjok och lämnade originalträet helt oskyddat. Flera har trott att vår förening har ansvaret för förvaltningen av gården. Det har kommunens Tekniska kontor. Vi är därför tacksamma för att kommunstyrelsen beslöt att i direktiven för Tekniska kontoret för i år finns inskrivet att insatserna för bl.a. akut underhåll av kommunens fastigheter inom en ram av 26,5 miljoner *skall inkludera yttre underhåll på Enebybergs gård.*

Åtgärder för inre underhåll, som uppenbart också är angelägna, finansieras under en annan budgetpost. Vi är tacksamma för att Tekniska kontoret nu börjat en viss renovering dels av vissa gravt nedslitna och smutsade golv invändigt, dels genom att rätta till vissa påtagliga utvändiga brister efter den senaste ommålningen 2007. Alla påtalade fel och brister i den utvändiga målningen är dock fortfarande inte åtgärdade.

Var tredje enebybergsfamilj är medlem i föreningen. Många har kommit med förslag till föreningen om verksamheten. De flesta av förslagsställarna är också väl medvetna om att om förslagen skall kunna förverkligas kan de själva behöva kunna ställa upp och bidra på något sätt. Kom med dina förslag! Din medverkan i stort och smått är välkommen och viktig! Hör av dig till föreningen!

Enebybergs Gårds Förening önskar alla enebybergare en God Jul, ett Gott Nytt År och på återseende 2012!

Jan Olof Carlsson

Föredrag om trädbeskrning på Enebybergs Gård

En söndag i september samlades ett 20-tal intresserade på Gården för att lyssna på Lars Johnsson som på ett informellt och kunnigt sätt informerade om NÄR, HUR och VARFÖR man ska beskära sina äppelträd. Föredraget illustrerades med ett antal klagörande bilder på skärmen av som vattenskott, fruktsporrar, sårytor och exempel på föryngring. Det förhållandevis stora antalet deltagare vittnade om att det var en väl vald tid för ett liknande föredrag – det är ju nu (augusti-september-oktober) som man med fördel kan börja arbetet

med att beskära sina träd även om lövverket sitter kvar. Lars påpekade dock att det inte finns någon benhård regel för detta med tiden för beskärning. Man kan beskära på vårvintern också då man har fördelen av att tydligare se var på trädet man ska arbeta! På hösten ska man se till att frukterna redan skördats och på våren att man beskär före blomningen. Lars framhöll också vikten av VAR på grenen man beskär och att snitten ska vara raka så att man får en cirkelrund skäryta. Varför man beskär finns det flera orsaker till, bl.a. att man får jämnare skördar, träden åldras långsammare och att solen når alla frukterna, vilket ger utökad näringsproduktion.

Det märktes på frågorna efteråt att många var intresserade av detta trädgårdshantverk. Efter föredraget intogs kaffe med dopp och Lars hade sedan en praktisk genomgång av det han hade förmedlat vid ett av Gårdens äppelträd på baksidan av byggnaden.

En fråga som kom upp under Lars föreläsning var hur gammalt ett äppelträd kan bli och frågan var inte helt lätt att besvara, men det antyddes att det säkert fanns flerhundraåriga äppelträd. Ett av världshistoriens mest kända äpplen var det som ramlade ner alldeles intill Isaac Newton (han med tyngdlagen). Detta lär ha hänt på 1660-talet och man lär fortfarande kunna se äppelträdet som äpplet föll ifrån från Newtons sovrumsfönster i hans bostad Woolsthorpe Manor i Lincolnshire, England. Vid en del institutioner i Storbritannien har man äppelträd som påstås vara avkomlingar från Newtons träd! Ett sådant Beauty of Kent-träd finns sedan 1996 i botaniska trädgården i Lund.

Under sitt föredrag visade Lars oss också lämpliga verktyg och efter hans anvisningar och råd känns det nu tryggare för många av oss att veta litet mer om beskärningens grunder när vi ger oss på våra träd med sekator och såg i högsta hugg.

Läran om frukt och bär kallas *pomologi* och en av de första svenskar som på ett vetenskapligt sätt förmedlade kunskapen om bl.a. gamla svenska äppelsorter var Olof Eneroth som skrev "Handbok i svensk pomologi" (1864).

John Åkermark

KMW-trion gästar Enebybergs Gård söndagen den 27 november

Sara Wijk, cello, Annette Mannheimer, violin och Ann-Sofi Klingberg, piano, har spelat tillsammans i 10 år och tycker fortfarande att det är lika roligt. Både Annette och Sara har anknytning till Enebyberg.

Sara är anställd vid Uppsala Kammarorkester. Annette är konsertmästare vid Folkoperan i Stockholm. Ann-Sofi är medlem i Sonanza, ensemblen för ny musik. Hon undervisar vid Södra Latins yrkesmusikerprogram.

I den klassiska repertoaren ingår verk av Schubert, Mendelsohn, Brahms, Sjostakovitj och Haydn. Trion har nyligen avslutat sin skivinspelning med musik av den kvinnliga kompositören Cécile Chaminade

Annette är uppvuxen i Enebyberg, där hon har sitt föräldrahem. Även Sara har bott i Enebyberg.

Krister Olinder

Efterlysning av skolfoton

Föreningens utställning *Enebyskolan 100 år* innehöll många äldre skolfoton. En del besökare saknade nyare klassfoton och någon efterlyste foton från sin egen skoltid. Vi tar gärna emot klassfoton med uppgifter om elevernas och lärarens namn samt årtal såväl som foton från skolaktiviteter och klassrums- eller skolgårdsmiljöer. Kontakta bildgruppen genom John Åkermark 768 42 68 el. john.akermark@tele2.se.

Enebybergs gamla skola har fyllt 100 år! Enebyskolan

Den 9 oktober 2011 var det 100 år sedan skolan i Enebyberg stod färdig. Efter att Aktiebolaget Enebybergs Villastad hade skänkt en tomt till Danderyds församling med villkor att församlingen skulle bygga skola i Enebyberg, togs beslutet om skolbygget som sattes igång direkt. Skolan stod klar redan ett år senare. Barnen från Enebyberg hade dessförinnan gått i skola vid Danderyds kyrka. De sista åren innan 1911 fick småskoleeleverna från Enebyberg gå på Ellavägen 1, där man hyrt huset för skola.

Exakt på dagen 100 år efter skolinvi-
gningen, den 9 oktober 2011 startade Enebybergs
Gårds Förening 100-årsfirandet av Eneby-
bergs skola med utställning och föredrag
på Enebybergs
gård. Anita An-
dersson, som
varit ansvarig
för projektet
inom Eneby-
bergs Gårds

Förening gjorde en resumé över skolans
100-åriga tid och två inbjudna elever från
dagens elevråd berättade om skolan idag.

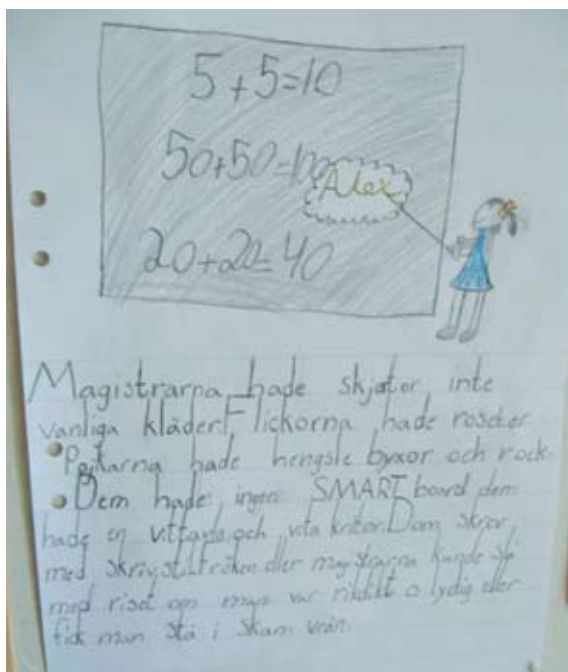
Många som var med vid firandet och invig-
ningen av utställningen hade varit elever
i skolan – några för mycket, mycket länge
sedan. Ett stort antal klassbilder visades, de
flesta från skolans första 50 år. Utställningen
flyttades till biblioteket i Enebyberg redan
dagen efter invigningen.

Enebyskolan, som skolan heter idag hade
vikt hela veckan till 100-årsjubiléet! Det
hela startade på måndagsmorgonen med att
alla elever ställde upp sig framför stentrap-
pan, när klockan ringde. Eleverna sjöng ”Din
klara sol” och därefter var det invigningstal
av rektor, kommunen och vår förening. Den
här morgonen fick de gå in i skolan genom
en lövad portal, in till år 1911. Det var lite

högtidligt för dem. Barnen är mellan 6–8 år
dvs det är tvåor, ettor och förskoleklasser
plus fritidsverksamheten som är integrerad i
skolan. Inför jubileumsveckan hade lärarna
arbetat med barnen på olika sätt om hur det
kunde ha sett ut i klassrummen tidigare, hur
barn var klädda och vad de t.ex. åt. Barnen
hade lagt ner mycket arbete på att göra teck-
ningar och skriva om sin fina gamla skola.

Veckan präglades sedan på olika sätt av hur

det var att gå i skolan förr. Dock pågick vanliga lektioner, men med inslag av hur det kunde vara för länge sedan.

Mitt i veckan var det en gammaldags dag, då barnen kom uppklädda så som man kanske såg ut som skolbarn förr.

Förutom barnen var personalen också väldigt stiltigt uppklädda! Den här dagen serverades ingen skollunch heller, för barnen hade med sig matsäck! Många föräldrar hade ordnat med smörgåspapper kring brödet och de kanske hade ett äpple med sig också. Variationerna på matsäcken var många, men alla barnen visste att någon fin skollunch fick man aldrig för länge sedan. "Makaroner fanns inte..." "Hamburgare fanns inte..." "Mycket potatis..." många funderingar om vad man åt hördes. "Plast fanns inte!" sa en liten pojke till en annan som fått sin matsäck i en plastlåda.

Barnen var fascinerade av att man hade ris för aga – och många ville få prova på (lite lätt). Fröknarna hade skaffat sig var sitt. Andra saker som var konstigt tyckte barnen var att man måste räcka upp handen och sedan stå upp om man ville säga något. Att det fanns skamvrå, funderade man mycket på också och varför man inte fick säga "du" till läraren. Sättet att skriva på var också annorlunda förr, såg man i en välskrivningsbok. Skrivstil med bläck och stålpena visade jag i några klasser och det var ett intressant skrivsätt för dem. Så pass spännande att i veckan efter fick de en extra lektion för att alla skulle få prova själva – med plumpar och stänk som följd, men också en och annan vacker bokstav så som man skrev tidigare.

En annan dag hade man Ling-gymnastik på skolgården. Det var ”höfter fäst”, ”knäna böj”, ”armar uppåt sträck” osv. Uppslutningen var stor, men det var inte alldeles lätt med koordinationen, kunde man se och mycket koncentration krävdes för de flesta.

Från Enebybergs Gårds Förening var vi 12 värdar som fått äran att vara med under jubileumsveckan – samtliga hade varit elever i Enebybergs skola. Värdskapet hölls parvis i tre pass om dagen från måndag morgon 08.00 till 17.00 på fredagen under hela veckan. Vid invigningen på Enebybergs Gård förädrades skolan en Gästbok av vår förening och den hade skolan placerat på en gammal pulpet invid entrén. Alla besökare skrev in sig, en del med små betraktelser över sin skoltid.

Från besökarna fick vi värdar en hel del information om hur lokaliteterna hade används tidigare. T.ex. var man ätit lunchen – ”det var i det som sedan blev träslöjdsalen” och nu är musikaktivitetssal. Eller, den branta trappan ner till källaren där några hade blivit tvgade i ovala zinkbaljor – med rotborstar. Andra berättade att just där var det syslöjdsal. Idag fungerar den delen av skolan som personalrum och arbetsrum för kollegiet. Flera kommenterade gymnastiksalen som i mångas ögon hade krympt betänkligt! Nå-

gon gladdes över upptäckten att man behållit de gamla ribbstolarna. Det syntes på den patina som ribborna hade.

Att skolan blivit varsamt renoverad var de flesta överens om och besökarna tycktes gilla att man kände igen sig från förr. En fd elev uttryckte att ”skolan var mycket ljus och fin och att det var en vänlig atmosfär bra mycket gladare och mer positiv än när jag själv gick i skolan”. Kommentarer som att trappornas ledstänger och räcken var samma gamla de klängt runt för länge sedan, var ytterligare en positiv igenkänning.

En annan dimension av skoljubileumet var personmötena. Så här kunde det låta ”åhh, är det du” och ”jaha, gick han i din klass” eller ”när gick du i skolan då?” Det var inte alltid alldeles lätt att känna igen varandra! I många fall skilde sig våra åldrar avsevärt och en del av oss hade inte ens gått i skolan samma årtionde. Vår skola är och har varit ett nav i Enebyberg under 100 år, vilket även visade sig under den här veckan.

Nu var jubileumsveckan slut och på fredagseftermiddagen fick barnen passera ut ur 1911 tillbaka till 2011, nu med lite skolhistoria i bagaget!

*Vid pennan
Marianne Möllerman
f Sandström*

Roslagsvår spelar låtar och kåserar till traktens musiktraditioner

Spelmansgruppen Roslagsvår har tagit sig an den rika folkmusikskatt som höll på att helt gå förlorad. Genom gamla uppteckningar och muntliga traditioner har nu 130 låtar bevarats för framtiden. Roslagsvår kommer att ge ett smakprov ur denna rika musikskatt på Enebybergs Gård söndagen den 29 januari 2012 kl 14.

När folkmusikkommissionen gjorde en inventering av musiken i Sverige i början av 1900-talet, togs man området södra Roslagen inte med. Anledningen var närheten till huvudstaden. Kommissionen trodde inte att den lokala bygdemusiken fanns kvar där längre. Influenser från en nyare tids musik hade stor påverkan, men i stugorna runt om staden fortsatte man att spela sin bonnmusik och på så sätt har vi bl.a. kvar en vals efter smeden Ekström på Enebybergs gård. Begreppet folkmusik användes inte i socknarna förr, man sa helt enkelt att det var bonnmusik.

Här i trakten fanns spelmän som värnade om sitt lokala musikarv. En av dem var *Carl Gustaf Godhe* 1814-1887, född Mattsson på Ekeby gård i Danderyd. Redan som mycket ung började han verka som organist i Norrtälje kyrka, en tjänst som han uppehöll fram till sin död. En annan av traditionsbärarna var fiolspelmanen och trädgårdsmästaren *August Karlsson* 1874-1952, en tid boende vid Skålhamra gård i Täby, där han även förtjänade till sitt uppehälle som fiskare på Vallentunasjön. *Gösta Sandström* 1917-2005, känd Enebybergsprofil har betytt mycket för den svenska folkliga musiken och inte bara för den lokala traditionen. Den nyss utkomna boken *Bonnmusik från södra Roslagen* har gruppens ledare, riksspelmanen Benny Johansson, arbetat med under en 20-årsperiod.

Marianne Möllerman

Medlemsavgift för 2012

Enebybergs Gårds Förening vänder sig till alla som känner samhörighet med Enebyberg och är intresserade av ortens historia, utveckling och framtid. Föreningen samarbetar med Danderyds övriga hembygdsföreningar. Ditt medlemskap i Föreningen, Ditt stöd och Din medverkan är grunden för Föreningens verksamhet och Enebybergs Gårds fortlevnad som samlingsplats och kulturcentrum i Enebyberg! Vi hälsar därför både våra nuvarande och nya medlemmar välkomna till ett givande år 2012. Med detta nummer av Gårdsnytt, som delas ut till samtliga hushåll i Enebyberg, bifogas även inbetalningskort för medlemsavgiften år 2012. Avgiften per år är 100 kr för familj och 75 kr för enskild medlem. Har inbetalningskortet kommit bort är vårt Plusgiro 114667-9

Vill Du engagera Dig i Enebybergs Gårds Förening?

Föreningens valberedning söker Dig som är intresserad av att på något sätt medverka i föreningens verksamhet genom att ingå i styrelsen eller ta på Dig någon annan uppgift eller som känner någon som Du tror är intresserad av och lämplig att på något sätt arbeta för föreningen. Kontakta någon av oss i valberedningen och tala om vem Du är eller vem Du tror skulle vilja engagera sig.

Bengt Almgren bengt.almgren@telia.com tel 768 33 32,
Annika Jerveland annika.jerveland@gmail.com tel 768 33 32,
Inger Strömbom inger.strombom@kristdemokraterna.se tel 755 90 57

coop EXTRA

Extra mycket för pengarna!

DANDERYD, ENEBYÄNGEN VID ENMANSVÄG • ÖPPET ALLA DAGAR 7-22

**VÄLKOMMEN IN
TILL EN BUTIK MED
DET LILLA EXTRA!**

Vi har Ben & Jerry's glassbar, kaffe rosteri, chokladtillverkning, bageri, otroligt trevlig personal och allt annat som hör en riktigt bra affär till!

**Vi bjuder på valfri Levain-limpa
från vårt eget bageri!**

Värde 39:-. Lämna ifyllt kupong i kassan. Max en kupong/hushåll.

Namn: _____

Adress: _____

Telefon: _____

Sunnanängsvägen 2A
Danderyd
tel 08-753 78 80
www.coop.se